

دانشگاه الزهراء

دانشکده ادبیات، زبان‌ها و تاریخ

پایان‌نامه

کارشناسی ارشد

رشته زبان‌شناسی همگانی

عنوان

بررسی نقش صورتک‌ها در معنای متن‌های چندشیوه‌ی سایبرنتیک: ایمیل

استاد راهنما

دکتر فرهاد ساسانی

دانشجو

متین نهاوندی

شهریور ۱۳۹۱

بسمه تعالی

صورت جلسه‌ی دفاع از پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد

تاریخ: ۹۱/۷/۸

شماره: ۵۹۲

(نسخه‌ی تحصیلات تکمیلی) نسخه پرونده دانشجو نسخه مالی

شماره‌ی دانشجویی: ۸۸۱۱۷۳۰۱۰

نام و نام خانوادگی دانشجو: متین نهبانندی غفارکندی

نام رشته: زبان شناسی همگانی

تعداد کل واحد پایان نامه: ۴ واحد

شماره درس پایان نامه: ۱۲۴۳۳۵۲۰۳۰

عنوان پایان نامه: " بررسی نقش صورتک‌های احساس نما در معنای متن‌های چند شیوه‌ی سایبرنتیک: ایمیل و پیامک "

تاریخ دفاع از پایان نامه: ۹۱/۷/۸

نتیجه‌ی نهایی دفاع:

قبول مردود

نمره‌ی درس پایان نامه: (به عدد) ۱۹,۷۵ عالی بسیار خوب خوب

اعضای هیأت داوری پایان نامه:

نام و نام خانوادگی

سمت

آقای دکتر فرهاد ساسانی

استاد راهنما

خانم دکتر فریبا قطره

داور داخلی

خانم دکتر آرزیتا افراشی

داور خارجی

نام و نام خانوادگی مدیر گروه

نام و نام خانوادگی رئیس یا مدیر تحصیلات تکمیلی دانشکده

امضا

امضا

برپایه‌ی مصوبه‌ی شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مورخ ۸۹/۳/۲۵ دانشجو تا دو ماه بعد از تاریخ دفاع (باید) پایان نامه تصحیح و صحافی شده را تحویل دهد، در غیر این صورت از نمره دفاعیه او یک نمره کسر خواهد شد.

امضای کارشناس تحصیلات تکمیلی دانشگاه

تاریخ تحویل پایان نامه

امضای مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه

نمره نهایی پس از اعمال مصوبه‌ی فوق

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

چکیده:

این پژوهش بسامد استفاده از صورتک‌ها را در متن‌های چندشیوه‌ی سایبرنتیک مانند ایمیل بررسی می‌کند. پژوهش در دو مرحله انجام می‌شود. مرحله‌ی نخست با نظرخواهی از ۵۹ کاربر ایمیل، بسامد استفاده از صورتک‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهد. این نظرخواهی از طریق ایمیل انجام می‌گیرد. در مرحله‌ی دوم، سه گروه ۳۰ نفره از کاربران ایمیل شرکت می‌کنند. در این مرحله حضور صورتک‌ها در متن پیام از طریق پرسش‌نامه‌ها مورد مطالعه قرار می‌گیرد تا نقش معنایی صورتک‌ها در ایمیل و همچنین حضور صورتک‌ها در تسریع و تسهیل انتقال احساس بررسی شود. نتایج به‌دست‌آمده از نظرخواهی نشان می‌دهد کاربران ایمیل صورتک شادی 😊 را بیش از سایر صورتک‌ها به‌کار می‌برند. بر اساس نتایج پژوهش کاربران ایمیل حضور صورتک‌ها را در متن پیام برای انتقال معنا مؤثر می‌دانند. نتایج همچنین نشان می‌دهد آن‌ها حضور صورتک‌ها را در انتقال احساسات مفید ارزیابی می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: احساس، احساس‌نما، ایمیل، بسامد، چندشیوگی، صورتک.

فهرست مطالب

فصل اول / مقدمه

- ۱-۱ مقدمه ۹
- ۲-۱ بیان مسئله ۱۰
- ۳-۱ اهمیت پژوهش ۱۳
- ۴-۱ پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش ۱۴
- ۵-۱ روش بررسی داده‌ها ۱۵
- ۶-۱ سازمان‌بندی پژوهش ۱۶

فصل دوم / پیشینه

- ۱-۲ مقدمه ۱۸
- ۲-۲ پژوهش‌های انجام گرفته به زبان فارسی ۱۹
- ۳-۲ پژوهش‌های انجام گرفته به زبان انگلیسی ۲۱
- ۴-۲ جمع‌بندی ۲۶

فصل سوم/ چارچوب نظری

۲۹	۱-۳ مقدمه
۲۹	۲-۳ نشانه‌شناسی اجتماعی
۳۲	۳-۳ گویه
۳۵	۴-۳ چندشیوه‌گی
۳۸	۵-۳ نشانه
۴۱	۶-۳ صورتک
۴۴	۷-۳ جمع‌بندی

فصل چهارم/ تحلیل داده‌ها

۴۶	۱-۴ مقدمه
۴۶	۲-۴ نظرخواهی
۵۱	۳-۴ پرسش‌نامه
۵۲	۴-۴ تحلیل داده‌ها
۵۲	۱-۴-۴ گروه نخست
۵۴	۲-۴-۴ گروه دوم
۵۶	۳-۴-۴ گروه سوم
۶۰	۵-۴ جمع‌بندی

فصل پنجم / نتیجه گیری

۶۲ ۱-۵ مقدمه
۶۲ ۲-۵ خلاصه
۶۴ ۳-۵ پرسش ها و فرضیات پژوهش
۶۵ ۴-۵ کاربردهای پژوهش
۶۶ ۵-۵ جمع بندی و پیشنهادات
۶۷ پیوست ها
۶۸ پیوست شماره ۱
۶۹ پیوست شماره ۲
۷۰ پیوست شماره ۳
۷۱ پیوست شماره ۴
۷۳ واژه نامه فارسی به انگلیسی
۷۴ واژه نامه انگلیسی به فارسی
۷۵ کتاب نامه
۷۹ چکیده انگلیسی

فهرست نمودارها

۴-۱ نمودار بسامد کاربرد صورتکها ۴۹

۴-۲ نمودار پر بسامدترین صورتکها ۵۰

فهرست جدولها

۴-۱ جدول گروه نخست ۵۳

۴-۲ جدول گروه دوم ۵۴

۴-۳ جدول مرحله‌ی اول از گروه سوم ۵۷

۴-۴ جدول مرحله‌ی دوم از گروه سوم ۵۸

فصل اول: مقدمه

۱-۱- مقدمه

ارتباطات رایانه‌ای- اینترنتی تقریباً به اندازه‌ی ارتباطات رودررو، معمول و متعارف شده است. در دهه‌های اخیر شاهد افزایش ارتباطات اینترنتی در دنیا بوده‌ایم، چون ارتباطات اینترنتی، انتقال اطلاعات را در زندگی روزمره تسهیل و تسریع کرده است. امروزه ارتباطات زیادی از طریق ایمیل و چت انجام می‌گیرد چون ایمیل از ابزارهای ارتباطی اینترنتی است که افراد را قادر می‌سازد پیام‌های متنی را به مکان‌های دیگر، رد و بدل کنند. در حقیقت با اختراع کامپیوتر شخصی و اینترنت، استفاده از ایمیل به طور گسترده‌ای فراگیر شد. از آنجایی که ارتباطات رایانه‌ای در زندگی روزمره‌ی ما بسیار معمول شده است، این پرسش مطرح می‌شود که چه تفاوتی بین ارتباطات اینترنتی و ارتباطات رودررو وجود دارد؟ آیا ما همان‌طور که در ارتباطات زنده گفت‌وگو می‌کنیم، در بیناکنش‌های اینترنتی نیز ارتباط برقرار می‌کنیم؟ و آیا ما می‌توانیم در ارتباطات رایانه‌ای به راحتی احساسات‌مان را ابراز و احساسات طرف مقابل‌مان را درک کنیم؟

تحقیق حاضر بسامد استفاده از صورتک‌ها و نقش معنایی آن‌ها را در بیناکنش‌های اجتماعی در ایمیل مورد بررسی قرار می‌دهد. در دنیایی که میزان قابل توجهی از بیناکنش‌ها توسط اینترنت انجام می‌گیرد و به نظر می‌رسد ارتباطات رایانه‌ای جایگزین ارتباطات رودررو شده است، بسیار حائز اهمیت است که تفاوت ارتباطات رایانه‌ای با ارتباطات رودررو و نتایج این تفاوت‌ها را در انتقال احساسات مورد بررسی قرار دهیم.

در این فصل به بیان مسئله، اهمیت پژوهش، پرسش‌ها و فرضیات پژوهش، به روش بررسی داده‌ها و همچنین سازمان‌بندی پژوهش اشاره می‌شود.

۱-۲- بیان مسئله

تردیدی نیست که اینترنت تاکنون شیوه‌ی زندگی ما را تغییر داده است. هر فرد متصل به اینترنت می‌تواند با افراد دیگر ارتباط برقرار کند. فضای مجازی به سرعت در حال تبدیل شدن به پرترفدارترین فضایی است که مردم برای تعامل اجتماعی و فکری بدان توسل می‌جویند. ایمیل یکی از پرستفاده‌ترین سیستم‌های ارتباطی در دنیاست. ایمیل، پست معمولی را خسته‌کننده و ناکارآمد جلوه داده است، زیرا در این نوع ارتباط امکان فرستادن ایمیل به چندین نفر به طور همزمان و در کمترین زمان ممکن وجود دارد. در حقیقت سیستمی جهانی از ارتباطات با بازده مؤثر زمانی ایجاد کرده است. در تعامل کلامی رودررو، بدن به اندازه‌ی خود زبان مورد استفاده قرار می‌گیرد و تا حد زیادی به انتقال معنا کمک می‌کند. حالت‌های چهره، صوت‌ها، نگاه‌ها و حرکت‌های بدن همگی اجزای غیرکلامی مهم در گفت‌وگوی رودررو هستند که هیچ کدام از این‌ها در دنیای مجازی اینترنت وجود ندارند.

پژوهش‌های گذشته نشان می‌دهد که استفاده از ایمیل در ابتدا با محدودیت‌هایی همراه بوده است. همان طور که اشاره شد یکی از محدودیت‌هایی که این نوع ارتباط به همراه داشته، نبود کانال‌های غیرکلامی و تصویری بوده است. ویژگی مشخص این نوع ارتباط، کلامی بودن آن و نبود ایما، اشاره و حالت‌های چهره است؛ در حقیقت این نوع ارتباط فاقد مؤلفه‌های تصویری یا صوتی بوده است.

این در حالی است که اغلب در مکالمات رودررو، بسیاری از اطلاعات را به صورت غیرکلامی و از طریق زبان بدن منتقل می‌کنیم. در مکالمات اینترنتی، اما، همه‌ی آنچه که در اختیار ما بود، واژه‌ها بودند. در حقیقت همه چیز حتی احساساتمان باید تایپ می‌شد. فقدان نشانه‌های غیرکلامی نشان می‌دهد که در طول ارتباط برخی از اطلاعات به طور کامل منتقل نمی‌گردد. افراد از طریق نشانه‌های تصویری از صحت پیام واژگانی که دریافت کرده‌اند، مطمئن می‌شوند. در واقع نشانه‌های تصویری همچون زبان بدن می‌توانند به پیام وضوح بخشند و آن را تصریح و تسهیل کنند. وقتی هیچ نوع اطلاعات غیرزبانی در دسترس نباشد، آن قسمت از پیام که فقط به صورت غیرکلامی منتقل می‌گردد، حذف خواهد شد، چون واژه‌ها ممکن است به تنهایی نتوانند همه‌ی اطلاعات احساسی لازم را منتقل کنند. نبود سیگنال‌های غیرکلامی در ارتباطات رایانه‌ای ممکن است باعث شود اطلاعات احساسی بیش‌تر یا کم‌تر از آنچه که هست، به نظر برسد و در نهایت منجر به واکنشی نامناسب گردد. همچنین ممکن است منجر به قضاوتی نادرست درباره‌ی شخص گردد، چون از احساسات او تفسیر نادرستی شده است. یکی دیگر از مشکلات موجود، عدم اطمینان از پیام دریافت شده، به دلیل نبود نشانه‌های فیزیکی است. فقدان نشانه‌های غیرکلامی در بیناکنش‌های رایانه‌ای تنها بر ابراز احساسات فرستنده‌ی پیام تأثیر نمی‌گذارد، بلکه بر رمزگردانی و تفسیر پیام از سوی گیرنده‌ی پیام نیز تأثیر می‌گذارد. از آنجایی که هیچ نوع بازخورد تصویری‌ای وجود ندارد، نویسنده از تفسیر درست پیام از سوی گیرنده، نامطمئن است.

اکنون ارتباطات رایانه‌ای کاملاً هم فاقد اطلاعات غیرکلامی نیست و از ابزار خاص خودش بهره می‌برد. احساسات ممکن است به صورت کلامی و نوشتاری منتقل گردد. علاوه بر زبانی کردن احساسات توسط واژه‌ها، راه دیگری نیز برای ابراز احساسات در بیناکنش‌های اینترنتی وجود دارد؛

هرچند ایما، اشاره و به‌طور کل زبان بدن در ارتباطات رایانه‌ای همچون ایمیل حضور ندارند، امکانات غیرکلامی دیگری در غالب صورتک‌ها^۱ وجود دارد.

صورتک‌ها تصاویر گرافیکی‌ای از حالت‌های مختلف چهره هستند، که غالباً احساسات را نشان می‌دهند. آن‌ها تا حدودی رفتارهای غیرکلامی چهره را بازنمایی و حداقل برخی از نقش‌های رفتارهای غیرکلامی را در مکالمات رودررو ارائه می‌کنند. از آن جایی که حالت‌های چهره بخصوص در ابراز احساسات در مکالمات رودررو بسیار اهمیت دارد، صورتک‌ها نیز وسیله‌ای شده‌اند برای بهتر توصیف کردن احساسات، قصد و نیت پیامی که از طریق ایمیل منتقل می‌شود.

در سال‌های اخیر صورتک‌ها، یک زبان یا نشانه‌ی جدید را گسترش داده‌اند. همان‌طور که استفاده‌ی صورتک‌ها بیشتر می‌شود، برخی از طراحان و یا کاربران عادی، صورتک‌های جدید برای انتقال احساسات و مقاصدشان خلق می‌کنند. صورتک‌ها در طی سال‌ها در ارتباطات اینترنتی گسترش یافته‌اند تا جایگزین حالات چهره و نشانه‌های فیزیکی شوند. درکس^۲، فیشر^۳ و بُس^۴ (۲۰۰۷: ۱۵) معتقدند بسیاری از کاربران استفاده از صورتک‌ها را برای ابراز احساسات مفید می‌دانند. از نظر آن‌ها صورتک‌ها آگاهانه‌تر از رفتارهای غیرکلامی مورد استفاده قرار می‌گیرند. در نتیجه این می‌تواند به کنترل هرچه بیشتر احساسات کمک کند.

¹ smileys

² D. Derks

³ A. Fischer

⁴ E. R. Bos

با توجه به اهمیت نشانه‌های غیرکلامی در بیناکنش‌های اجتماعی پرسش‌هایی مطرح می‌شود: آیا صورتک‌ها می‌توانند جایگزین زبان بدن شوند؟ آن‌ها تا چه حد می‌توانند در امر ارتباط موثر واقع شوند؟ و چقدر می‌توانند به انتقال معنا کمک کنند؟

پژوهش حاضر بسامد استفاده از صورتک‌ها و همچنین نقش معنایی آن‌ها را در ایمیل بررسی می‌کند. داده‌ها از طریق نظرخواهی و پرسش‌نامه جمع‌آوری می‌شوند و به کمک نرم‌افزار SPSS مورد بررسی قرار می‌گیرند.

تا آن‌جا که نگارنده بررسی کرده است پژوهش‌های انگشت شماری به زبان انگلیسی در این مورد انجام گرفته است. در ایران پژوهش مستقیمی در این باره انجام نشده است. از این رو نبود پیشینه‌ی مستقیم فارسی و همچنین وجود پیشینه‌ی مستقیم انگلیسی انگشت‌شمار، از محدودیت‌های پژوهش به شمار می‌رود.

۱-۳- اهمیت پژوهش

ایمیل به عنوان یکی از راه‌های ارتباطی مهم در دنیای امروز به شمار می‌رود. این وسیله‌ی ارتباطی به سرعت در مسیری قرار گرفت که کاربران بخصوص قشر جوان آن را آسان‌ترین، سریع‌ترین و راحت‌ترین شیوه برای مکالمه با دوستان، اعضای خانواده و حتی همکاران یافتند. البته این شیوه‌ی ارتباطی با محدودیت‌هایی همراه بوده است. اما در سال‌های اخیر کاربران تلاش کرده‌اند با ایجاد یک سری تصاویر گرافیکی تا حدی فقدان حضور نشانه‌های غیرکلامی را جبران کنند. در این پژوهش ایمیل به عنوان یکی از راه‌های ارتباطی فراگیر بررسی می‌شود.

۴-۱- پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش

افراد وقتی ایمیل‌های دریافت شده را می‌خوانند، صورت نویسنده‌ی آن را نمی‌بینند و نمی‌دانند که آیا نویسنده شاد، ناراحت و یا آزرده است. البته تحقیقات اخیر نشان می‌دهد که افراد می‌توانند برای جبران نشانه‌های غیرکلامی که در ارتباطات کامپیوتری وجود ندارند، از صورتک‌ها استفاده کنند. تحقیقات گذشته پیشنهاد می‌کنند که استفاده از صورتک‌ها، به خواننده‌ی پیام درباره‌ی حالت روحی نویسنده اطلاعات می‌دهد. بنابراین صورتک‌ها می‌توانند تبادل احساسات را تسهیل کنند و همچنین می‌توانند معنای پیام کلامی را بسط دهند.

پرسش‌هایی که در این پژوهش مطرح می‌شوند عبارت است از:

۱. بسامد استفاده از کدام یک از صورتک‌ها بیش‌تر است؟
۲. صورتک‌ها چه نقش معنایی‌ای در متن پیام به عهده دارند؟
۳. چگونه نقش صورتک‌ها در پیام مانع از سوءتعبیر می‌شود؟

با توجه به پرسش‌های مطرح شده، فرضیه‌های زیر شکل گرفت:

۱. بسامد استفاده از صورتک‌های شادی 😊 بیشتر است.
۲. صورتک‌ها بخشی از معنای لایه‌ی کلامی و عمدتاً معناهای مربوط به احساس و عواطف را در بر می‌گیرد.
۳. صورتک‌ها می‌توانند معنای حرکت‌ها و حالت‌های صورت (ایما و اشاره) را در فضای سایبرنتیک به عهده بگیرند و مانع از سوءتعبیر شوند.

۱-۵- روش بررسی داده‌ها

پژوهش حاضر بر اساس روش نشانه‌شناسی اجتماعی مایکل هلیدی و به طور خاص دیدگاه‌های گانتز کرس^۵ و تئو ون لیوون^۶ به‌ویژه (۲۰۰۹) و دیدگاه‌های دیوید کریستال^۷ (۲۰۰۶) و همچنین بحث‌هایی که در نشانه‌شناسی فضاهای سایبرنتیک (سایر راه‌های ارتباطی اینترنتی و وبلاگ‌ها) شده است، انجام گرفت.

پژوهش حاضر در دو مرحله انجام می‌شود. در مرحله‌ی نخست این پژوهش، بسامد استفاده از صورتک‌ها در یک نظرخواهی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در این نظرخواهی فهرستی از صورتک‌های ثابت و متحرک در اختیار شرکت‌کننده‌ها قرار داده می‌شود و از آن‌ها خواسته می‌شود تا صورتک‌هایی که بیش‌تر در ایمیل‌هایشان استفاده می‌کنند را انتخاب نمایند. صورتک‌های برگزیده شده در طراحی پرسش‌نامه‌ی مرحله‌ی دوم مورد استفاده قرار می‌گیرند. در این مرحله نقش معنایی صورتک‌ها بررسی خواهد شد. متنی به همراه یک پرسش‌نامه در اختیار شرکت‌کننده‌هایی متشکل از سه گروه ۳۰ نفره قرار خواهد گرفت. متن گروه نخست حاوی صورتک‌های منتخب از نظرخواهی است. گروه دوم همان متن را بدون صورتک دریافت می‌کنند. گروه سوم نیز در ابتدا متن بدون صورتک و سپس متن حاوی صورتک را دریافت خواهند کرد. پرسش‌نامه نیز در دو قسمت طراحی می‌شود. قسمت نخست شامل یک پرسش تفسیری و قسمت دوم حاوی پرسش‌های چندگزینه‌ای است. داده‌های جمع‌آوری شده از نظرخواهی در مرحله‌ی نخست از طریق نمودار

⁵ G. Kress

⁶ T. Van Leeuwen

⁷ D. Crystal

ارائه خواهد شد و داده‌های جمع‌آوری شده از پرسش‌نامه‌ها از طریق نرم‌افزار SPSS در جدول‌هایی ارائه می‌شوند. و با استفاده از همین نرم‌افزار بررسی و تحلیل خواهند شد تا اثبات یا عدم اثبات فرضیه‌ها مشخص شود.

۱-۶- سازمان‌بندی پژوهش

پس از این‌که در فصل حاضر به ارائه کلیتی از پژوهش پرداختیم، در فصل دوم مروری خواهیم داشت بر پژوهش‌های فارسی و غیرفارسی که به نوعی به حوزه‌های مرتبط با فضای سایبری پرداخته باشند. فصل سوم به مباحث نظری و ارائه الگوی تحلیلی مورد استفاده در تحلیل داده‌های این پژوهش اختصاص داده شده است. در فصل چهارم نحوه‌ی گردآوری و تحلیل داده‌ها ارائه می‌شود. در فصل پنجم نیز پس از مرور مختصری بر آنچه که در پژوهش انجام شده است، پرسش‌ها و فرضیه‌های پژوهش را با کمک نتایج به دست‌آمده از فصل چهارم بررسی می‌گردد. در آخر پیشنهادهایی برای پژوهش‌های بعدی ارائه خواهد شد.

فصل دوم: پیشینه‌ی پژوهش

۲-۱- مقدمه

افزایش ارتباطات رایانه- محور در زندگی امروزی کاملاً مشهود است. بسیاری از ارتباطات ما از طریق ایمیل صورت می‌گیرد. شاید در ابتدا نبود حضور نشانه‌های غیر کلامی (حالت‌های چهره، ایما و اشاره، زبان بدن و ...) در ارتباطات رایانه- محور، آن را از ارتباطات رودررو متمایز می‌ساخت. گاه واژه‌ها به تنهایی نمی‌توانند همه‌ی اطلاعات لازم را منتقل کنند. به همین دلیل کاربران راهی برای جبران این فقدان یافته‌اند: آن‌ها از صورتک‌ها برای ابراز اطلاعات غیر کلامی استفاده می‌کنند. صورتک‌ها نشانه‌هایی از حالت‌های چهره‌اند و چون به عنوان جایگزین نشانه‌های غیر کلامی استفاده می‌شوند، ممکن است تأثیر نشانه‌های غیر کلامی در ارتباطات رودررو را نیز داشته باشند. درحقیقت صورتک‌ها می‌توانند با انتقال اطلاعات غیر کلامی، سبب تسهیل و تقویت پیام شوند. در سال‌های اخیر صورتک‌ها یک زبان جدید را گسترش داده‌اند. با این وجود، تحقیقات چندانی درباره‌ی استفاده از صورتک‌ها در ایمیل و سایر راه‌های ارتباطی الکترونیکی انجام نشده است، زیرا عمر فضای سایبری و فضاهای مرتبط با آن بسیار کوتاه است. بنابراین پژوهش حاضر دارای پیشینه‌ی مستقیم فارسی نیست، و تا آن‌جا که نگارنده بررسی کرده است، پژوهش مستقیمی درباره‌ی صورتک‌ها در داخل کشور صورت نگرفته است؛ در زبان انگلیسی نیز پژوهش‌های مستقیم انگشت شماری وجود دارد. از این رو در ادامه به پژوهش‌هایی که به نوعی به حوزه‌های مرتبط با فضای سایبری پرداخته باشند اشاره خواهد شد.

۲-۲- پژوهش‌های انجام گرفته به زبان فارسی

فرهاد ساسانی (۱۳۸۲) در مقاله‌ای با نام «متن مجازی چندرسانه‌ای: گفتمان پیوستاری هنر-ناهنر»، به ویژگی‌های متن مجازی می‌پردازد و یکی از مهم‌ترین این ویژگی‌ها را امکان وجود عملکرد همزمان و اغلب هماهنگ چندرسانه یا رمزگان می‌داند. در حقیقت او به متنیت یا متن-بودگی اشاره می‌کند. نویسندگان اظهار می‌دارد که در متن‌های رایانه‌ای (مجازی)، علاوه بر مشاهده-ی متن نوشتاری، با گرافیک و رنگ‌های متنوع و گاه نمایش‌های متحرک‌گونه (انیمیشن) یا فیلم-مانند و نیز صوت و موسیقی روبه‌رو می‌شویم و این یعنی این‌که متن مجازی امکان ترکیب و هم-نشینی بیش از دو رسانه یا رمزگان را به طور هم‌زمان ایجاد می‌کند. در حقیقت ساسانی به چند-شیوگی^۸ در متن‌های مجازی اشاره دارد. او به عواملی که سبب دیرفهمی و دشوارشدن فهم متن می‌شود، اشاره می‌کند و از صورتک‌ها تحت عنوان «نشانه‌های خندان» که سبب تسهیل متن مجازی می‌شوند، نام می‌برد.

ساسانی (۱۳۸۵) در «زمان در فضای مجازی»، همچنین فضای اینترنت را فضای سایبرنتیک یا فضای فرمانش‌شناختی می‌نامد که تلفیقی سازگار از هر دو فضای مجازی و واقعی است. او در ابتدا به تعریف‌هایی درباره‌ی زمان در دنیای واقعی می‌پردازد. او زمان در فضای مجازی را همچون زمان در دنیای واقعی، وابسته به مکان می‌داند و دو نوع زمان برای محیط مجازی در نظر می‌گیرد: زمان درونی و زمان برونی. البته او معتقد است که زمان و مکان در دنیای مجازی نسبت به دنیای «واقعی» بیرونی مشخص می‌شود.

⁸ multimodality